

SECRETARÍA DE ESTADO
DE INMIGRACIÓN
Y EMIGRACIÓN

DIRECCIÓN GENERAL
DE INTEGRACIÓN
DE LOS INMIGRANTES

el català,
llengua d'Europa
Kataloński, język europejski

Kataloński na Balearach

Mineło niewiele ponad dwadzieścia lat, od kiedy język kataloński jest językiem urzędowym na Balearach; i tak, od roku 1983 Statut Autonomicznej Wspólnoty Balearów stanowi, iż „język kataloński, będący językiem rodzimym Wysp Balearów, będzie obok języka hiszpańskiego językiem urzędowym”.

Ponad dwadzieścia lat po ustanowieniu katalońskiego językiem urzędowym, 93% ludności rozumie kataloński, 75% mówi po katalońsku i 47% umie czytać i pisać w tym języku. Aby ocenić zdolność integracji społecznej katalońskiego, wystarczy zestawić te dane z faktem, iż z miliona osób mieszkających aktualnie na Balearach jedynie 60% urodziło się na archipelagu.

El català a les Illes Balears

Fa poc més de vint anys que la llengua catalana és oficial a les Illes Balears; així, des del 1983, l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears estableix que "la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, tindrà, juntament amb la castellana, el caràcter d'idioma oficial".

Després de més de vint anys d'oficialitat de la llengua catalana, el 93% de la població entén l'idioma, un 75% el sap parlar i un 47% pot llegir i escriure en català. Per veure la capacitat d'integració social que té la llengua catalana només cal contrastar aquestes dades amb el fet que a les Illes Balears, del milió de persones que hi viu actualment, només un 60% aproximadament ha nascut a l'arxipèlag.

Początki, obszar i populacja

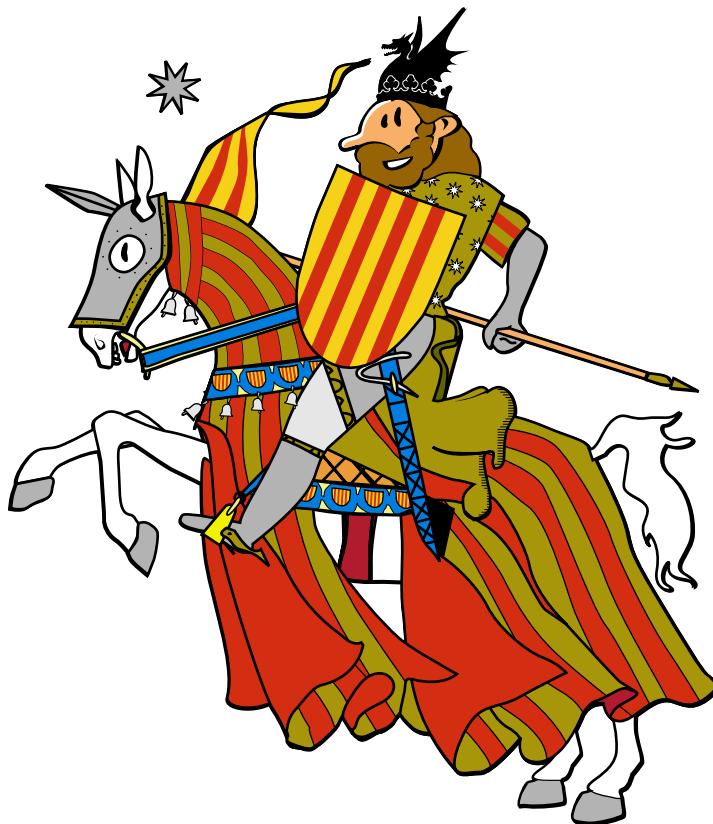
Język kataloński, z grupy języków nowołacińskich, powstał w okresie pomiędzy VIII a X wiekiem na obszarach imperium karolińskiego, tworzących hrabstwa terytorium zwanego Marca Hispanica. W XII i XIII wieku rozszerzył się na południe i wschód wraz z podbojami Korony Aragońskiej. Granica językowa ustaliła się pod koniec panowania króla Jakuba I.

Zasięg języka katalońskiego obejmuje obszar 68.000 km², zamieszkały przez nieco ponad 13 milionów osób. Obszar ten jest obecnie podzielony na 7 części należących do 4 różnych państw: Andora (gdzie jest jedynym językiem urzędowym), miasto Algier (Włochy), Katalonia, Baleary, Wspólnota Autonomiczna Walencji (gdzie na mocy Statutu Autonomii nazywany jest językiem walencyjskim), obszar nazywany Pasmem Zachodnim (Hiszpania) i Północna Katalonia (Francja).

Origen, territori i població

La llengua catalana, del grup de les neolatines, es va formar entre els segles VIII i X en els territoris de l'Imperi carolingi que formaven els comtats de la Marca Hispànica. Durant els segles XII i XIII es va estendre cap al sud i cap a l'est amb les conquestes territorials de la Corona d'Aragó, i la frontera lingüística va quedar establerta al final del regnat de Jaume I.

El domini de la llengua catalana s'estén sobre 68.000 km² en els quals viuen un mica més de tretze milions de persones. Actualment està dividit en set territoris distribuïts en quatre estats: Andorra (on és l'única llengua oficial), l'Algier (Itàlia), Catalunya, Illes Balears, Comunitat Valenciana (on es denomina estatutàriament valencià) i Franja de Ponent (Espanya) i Catalunya Nord (França).

Język kataloński, wyjątkowy przypadek w Europie

Kataloński, mimo że posiada pewne cechy języków mniejszościowych, różni się od nich z wielu powodów, które sytuują go się wśród języków europejskich średnich populacji. Jest wyjątkowym przypadkiem w Europie ze względu na:

- Jego statut prawny. Jest językiem urzędowym w Andorze i, obok hiszpańskiego, językiem urzędowym w trzech Wspólnotach Autonomicznych Hiszpanii (Baleary, Autonomiczna Wspólnota Walencji i Katalonia).
- Jego demografię. Jest dziewiątym językiem Unii Europejskiej. Liczba mówiących po katalońsku jest wyższa niż liczba osób posługujących się fińskim lub duńskim, i jest porównywalna do liczby osób w Europie mówiących po szwedzku, grecku lub portugalsku.
- Jego sytuację socjolingwistyczną. Nigdy nie zaprzestano mówić po katalońsku i jest on przekazywany w sposób naturalny z pokolenia na pokolenie.
- Jego zasoby lingwistyczne. Jest to język posiadający w pełni ustalone i przyjęte na poziomie akademickim kody, normy i standardy. Jego zasoby lingwistyczne oraz opracowania z zakresu gramatyki, leksykografii, dialektologii, terminologii, historii języka, itd. są porównywalne z opracowaniami dotyczącymi głównych języków łacińskich.
- Jego tradycję kulturalną i literacką. Teksty w języku katalońskim były tworzone nieprzerwanie od wieku XII. Obecnie żyje ponad 1.200 autorów literackich tworzących w języku katalońskim.

El català, un cas únic a Europa

El català, tot i tenir algunes característiques de les llengües minoritàries, se'n diferencia per diversos motius que la situen entre les llengües europees de població mitjana. És un cas únic:

- Pel seu estatut jurídic. És oficial a Andorra i, al costat del castellà, a tres comunitats autònomes espanyoles (Illes Balears, Comunitat Valenciana i Catalunya).
- Per la seva demografia. És la novena llengua de la Unió Europea. El nombre de persones que la parlen és superior al de les que parlen finès o danès, i equiparable al de les que parlen suec, grec o portuguès a Europa.
- Per la seva situació sociolingüística. No s'ha deixat de parlar mai i es transmet de manera intergeneracional amb normalitat.
- Pel seu equipament lingüístic. És un idioma plenament codificat, normativitzat i estandarditzat amb un total consens acadèmic. Els seus recursos lingüístics i estudis sobre gramàtica, lexicografia, dialectologia, terminologia, història de la llengua, etc. són comparables amb els de les grans llengües llatines.
- Per la seva tradició cultural i literària. El català compta amb textos escrits, ininterrompudament, des del segle XII. Actualment hi ha més de 1.200 autors literaris vius.

Kataloński i języki oficjalne Unii Europejskiej

W porównaniu z oficjalnymi językami Unii Europejskiej, kataloński zajmuje dziewiąte miejsce pod względem liczby ludności zamieszkanej na obszarze jego zasięgu. Nawet tylko te obszary, gdzie kataloński jest językiem urzędowym (Katalonia, Autonomiczna Wspólnota Walencji i Baleary) posiadają więcej mieszkańców niż obszary, na których językami urzędowymi są grecki, portugalski, czeski, czy szwedzki.

El català i les llengües oficials de la Unió Europea

En relació amb les llengües oficials de la Unió Europea, el català és la novena pel que fa al nombre d'habitants en el seu territori. Només els territoris de la Unió Europea on el català és oficial (Catalunya, Comunitat Valenciana i Illes Balears) tenen més població que els territoris en què són oficials el grec, el portuguès, el txec o el suec.

Języki według populacji Llengües per població

Niemiecki	90,675,733	2004
Francuski	66,552,952	2005
Angielski	63,752,103	2004 Wielka Brytania, 2002 Irlandia
Włoski	58,462,375	2005
Hiszpański	44,108,530	2005
Polski	38,190,000	2003
Holenderski	22,381,351	2005 Belgia, 2006 Holandia
Rumuński	21,733,556	2003
Kataloński (rodzimy)	13,247,225	2005
Kataloński (urzędowy)	12,735,786	2005
Grecki	11,862,884	2004 Grecja, 2006 Cypr
Portugalski	10,529,300	2004
Czeski	10,251,079	2005
Węgierski	10,142,362	2004
Szwedzki	9,341,430	2006
Bułgarski	7,718,750	2005
Duński	5,427,459	2006
Słowacki	5,384,822	2005
Fiński	5,255,580	2005
Walijski irlandzki	3,917,203	2002
Litewski	3,403,200	2006
Łotewski	2,306,400	2005
Słoweński	2,001,700	2005
Estoński	1,347,510	2005
Maltański	398,534	2006

Źródło: DGPL na podstawie danych oficjalnych instytucji statystycznych każdego kraju

Obszary, na których mówi się po katalońsku

Zazwyczaj kataloński włączany jest do grupy języków zwanych „mniejszościowymi”, mimo że jego rzeczywista sytuacja różni się znacznie od wszystkich innych przypadków, pod względem demografii, statusu prawnego, sytuacji socjolingwistycznej i konsolidacji norm lingwistycznych. Kataloński jest językiem rodzimym wielu bardzo zróżnicowanych obszarów. Większość osób katalońskojęzycznych mieszka na terytorium czterech wspólnot autonomicznych Hiszpanii (Katalonia, Autonomiczna Wspólnota Walencji, Baleary i obszar Regionu Aragonii graniczący z Katalonią zwany Pasmem Zachodnim). We Francji, po katalońsku mówi się w Katalonii Północnej; w terminologii oficjalnej nazywanej Departamentem Pirenejów Wschodnich. We Włoszech, tylko w mieście Alguer na Sycylii, kataloński zachował się jako język żywy. Istnieje także niezależne państwo, w którym kataloński jest jedynym językiem urzędowym: Andora, malowniczo położona w sercu Pirenejów.

El català i els territoris on es parla

Habitualment, el català s'inclou en aquest grup de llengües dites "minoritàries" tot i que la seva realitat queda molt lluny de la de totes les altres, per demografia, estatut jurídic, situació sociolingüística i consolidació de la normativa lingüística. El català és la llengua pròpia de territoris molt diversos. La majoria dels catalanoparlants viuen a quatre de les comunitats autònomes d'Espanya (Catalunya, la Comunitat Valenciana, les Illes Balears i la Franja de Ponent, una zona fronterera amb Catalunya de la comunitat d'Aragó). A França, el català es parla a la Catalunya Nord, oficialment el Departament dels Pirineus Orientals. A Itàlia, tan sols una ciutat, l'Alguer, conserva la llengua catalana viva a l'illa de Sardenya. Finalment, hi ha un estat independent on el català és l'única llengua oficial: Andorra, al bell mig dels Pirineus.

Znajomość języka katalońskiego

Znajomość języka katalońskiego na obszarach, gdzie jest on językiem rodzimym jest różna ze względu na zróżnicowanie ich sytuacji historycznej i politycznej. Z ostatnich danych dotyczących stopnia znajomości językowych wynika, że dziewięć milionów osób mówi po katalońsku, a jedenaście milionów rozumie ten język. W sumie, prawie sześć milionów osób umie mówić, czytać i pisać po katalońsku.

Całkowita liczba mieszkańców ¹	Rozumie kataloński ²		Umie mówić po katalońsku		Umie pisać po katalońsku	
Població total ¹	Entén el català		Parla el català		Escriu en català	
Katalonia (2003)	6,813,319	97%	6,608,919	85%	5,791,321	62%
Autonomiczna Wspólnota Walencji (2004)	4,543,304	76%	3,452,911	53%	2,407,951	25%
Baleary (2003)	947,361	93%	881,046	75%	710,521	47%
Pasmo Zachodnie (1994)	50,000	99%	49,500	90%	45,000	26%
Andora (2004)	76,875	96%	73,800	79%	60,731	61%
Alguer (2004)	39,985	90%	35,987	61%	24,391	13%
Północna Katalonia (2004)	421,182	68%	286,404	37%	155,837	11%
	12,892,026		11,388,566		9,195,752	
					5,916,765	

Źródło: DGPL, na podstawie danych Autonomicznego Rządu Katalonii, Autonomicznego Rządu Walencji i Autonomicznego Rządu Wysp Balearów
1- Liczba ludności odpowiada spisowi ludności z roku ankiety socjolingwistycznej
2- Wyniki ankiet zostały przeniesione i zastosowane do całkowitej liczby ludności

El coneixement del català

El coneixement de la llengua en els territoris que la tenen com a llengua pròpia és desigual a causa de la diversitat de realitats històriques i polítiques. De les darreres dades sobre el grau de coneixements lingüístics es dedueix que el nombre de persones capaces de parlar-la és de nou milions i el de les que la poden entendre d'onze milions. En total, hi ha prop de sis milions de persones que saben parlar, llegir i escriure en català.

